

SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KAR

Online oktatás – kontaktoktatás

Edukációs folyamatok és a Covid19

Az SJE TKK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő
Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos
szimpóziumának tanulmánykötete

Online oktatás – kontaktoktatás
Edukációs folyamatok és a Covid19

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar

Online oktatás – kontaktoktatás

Edukációs folyamatok és a Covid19

Az SJE TTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő
Variológiai Kutatócsoport X. nemzetközi tudományos
szimpóziumának tanulmánykötete

Szerkesztette:
Istók Béla – Simon Szabolcs

Komárom
2021

© Csóka Erik, Dančo Jakab Veronika, Domonkosi Ágnes, Dudics Lakatos Katalin, Engel Enikő, Huszti Ilona, Istók Béla, Kiss Katalin, Lőrincz Gábor, Lőrincz Julianna, Ludányi Zsófia, Magyarai Sára, Misad Katalin, Molnár Erzsébet, Molnár Katalin, Nagy Tibor, Pletl Rita, Schirm Anita, Simon Szabolcs, Uricska Erna

Szerkesztők:

Mgr. Istók Béla, PhD.

Simon Szabolcs, PhD.

Szakmai lektorok:

PaedDr. Baka Patrik, PhD.

Mgr. Baka Vida Barbara, PhD.

PaedDr. Török Tamás, PhD.

Dr. Vörös Ottó, CsC.

A kiadvány a Kisebbségi Kulturális Alap támogatásával valósult meg. A projekt címe: Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok a Covid19 alatt
A projekt száma: 21-230-00318

Publikácia je realizovaná s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Názov projektu: Online vyučovanie – kontaktné vyučovanie. Vyučovacie procesy počas Covid19.

Číslo projektu: 21-230-00318

ISBN 978-80-8122-408-9

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	7
--------------	---

I. TANULMÁNYOK (ONLINE OKTATÁS)

Domonkosi Ágnes – Ludányi Zsófia: <i>„Üdvözlettel, jó munkát és hozzá jó egészséget kívánva”. A felsőoktatás e-mailezési gyakorlatai a járványhelyzet idején</i>	11
Schirm Anita: <i>A digitális szövegtípusok és az online alkalmazások előnyei és hátrányai a nyelvtanításban</i>	24
Istók Béla – Lőrincz Gábor: <i>„Jól láttok? Jól hallotok?” Távoktatásmémek a korona idején</i>	39
Misad Katalin: <i>Koronavírus és nyelvhasználat</i>	51
Simon Szabolcs: <i>Online oktatás és nyelve – szlovákiai példa</i>	64
Csóka Erik: <i>Az első „karantén” angol szótáráról</i>	83
Magyari Sára: <i>A rejtett tanterv (át)alakulása karantén idején</i>	90
Huszi Ilona – Dudics Lakatos Katalin: <i>Az online oktatás Kárpátalján: tapasztalatok és következmények</i>	97
Kiss Katalin: <i>A flipped classroom, avagy a tükrözött osztályterem módszer hasznossága az online vagy hibrid szaknyelvi órán</i>	107
Molnár Katalin – Uricska Erna: <i>Tanulás 4D-ben. Diskurzus a digitális didaktikai diverzitásról</i>	124
Nagy Tibor: <i>Digitális tananyagok és a mögöttük húzódó pedagógiai érték az iskolai történelemoktatásban</i>	139
Engel Enikő: <i>Az online történelemoktatás nehézségei és kezelésük</i>	171

II. TANULMÁNYOK (KONTAKTOKTATÁS)

Pletl Rita: <i>A tanárképzést érő kihívások a középfokú oktatás perspektívájából</i>	183
Dančo Jakab Veronika: <i>Anyanyelvoktatás és nyelvszemlélet</i>	197
Molnár Erzsébet: <i>Szlovákiai magyar és magyarországi középiskolás diákok nyelvi kompetenciáinak összehasonlító vizsgálata</i>	208

III. VISSZATEKINTÉSEK

Lőrincz Julianna: <i>A tankönyvkutató munka 10 éve</i> <i>a Variológiai Kutatócsoportban</i>	225
Simon Szabolcs: <i>Kultúrák találkozása, köszöntő beszéd</i> <i>Lőrincz Julianna 70. születésnapjára</i>	234
Molnár Katalin: <i>Online könyvbemutató Komáromban</i>	236

IV. PILLANATKÉPEK

Zhrnutie	247
Summary	249
Tárgymutató	251
Szerzőink	253

AZ ONLINE OKTATÁS KÁRPÁTALJÁN: TAPASZTALATOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

Bevezetés

A Variológiai Kutatócsoport 10. jubileumi konferenciájára rendhagyó módon került sor, hiszen a világvárvány közepén került megrendezésre. A szervezők ehhez igazodva adtak lehetőséget a tudományos szimpózium keretein belül, hogy a résztvevők az online térben osszák meg egymással a karanténban történő oktatás során szerzett tapasztalataikat, bevált módszereket, illetve felhívják a figyelmet az újabb kutatási területekre. A 2020 novemberében elhangzott előadás valóban csupán egyfajta beszámoló, helyzetjelentés volt a kárpátaljai magyar oktatási intézmények pandémia során gyakorolt módszereiről, kiegészítve egy gyors kérdőíves felmérés részeredményeivel, melynek során harminc magyar szakos főiskolai hallgató fejtette ki véleményét, tapasztalatait.

Azóta viszont szervezett, nagyszabású felmérés is történt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszékének oktatói, kutatói által, az eredmények is publikálva lettek (Husztii–Bárány–Lechner–Fábián 2021: 83–101, Husztii–Fábián–Lechner–Bárány 2021: 38–46, Husztii–Fábián–Lechner–Bárány–Kacsur 2021: 73–84). Tanulmányunkban már ezekkel az adatokkal kiegészítve számolunk be a címben megfogalmazott kárpátaljai eseményekről, tapasztalatinkról.

Kovács (1996) megfogalmazásában a távoktatás az oktatás azon formája, melyben tanár és diák különböző fizikai terekben található. Ilyen oktatási mód

1 II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék Angol Tanszéki Csoport, husztii.ilona@kmf.org.ua

2 II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék Magyar Tanszéki Csoport, dudics.katalin@kmf.org.ua

valósult meg 2020 tavaszán és őszén a beregszászi főiskolán is, mikor a karantén-szigorítások következtében tilos volt az oktatóknak és diákoknak egy légtérben tartózkodni a főiskola épületén belül. Így az oktatási folyamat átkerült a digitális térbe.

A távoktatással már régóta foglalkoznak a szakértők (lásd: Bender–Wood–Vredevoogd 2004: 103–114, Garrison–Anderson 2003, Simonson és mtsai 2000, Szűcs–Zarka 2006), azonban az ismert 2020-as körülmények miatt a téma szakirodalma jelentősen gyarapodott a friss kutatási eredményekről szóló beszámolókkal (lásd: Bereczki és mtsai 2020, Herrmann 2020, Ollé 2020: 97–116, Szondy 2020: 117–131).

1. Főiskolások tapasztalatai az online oktatásról

A koronavírus terjedése miatti első komoly, a főiskolai és az iskolai oktatást is érintő intézkedés Ukrajnában 2020. március 12-i hatállyal lépett érvénybe. Két hétre vonatkozott: nem sejtettük, hogy valójában az egész félévet online rendszerben kell folytatnunk, sőt lezárnunk is. A diákjainkat megkérdezve arról, hogy *Az online oktatás kezdetekor mire számított: könnyebb vagy nehezebb lesz az oktatási folyamatban való részvétel?*, legtöbbször szintén így nyilatkozott: *„nem is gondolkodtam rajta, azt hittem, rövid átmeneti időszak lesz”*. A válaszadók másik jelentős része azt hitte, könnyebb lesz ilyen módon teljesítenie.

Az első napokban bizonytalanokdva, ímélnben, a korábban már létrehozott, s üzenetváltáskor nagyon jól működő messenger-csoportokban zajlott a kommunikáció, az új tananyagok küldése. Viszont legtöbbször arra gondolt, hogy a következő héten ismét találkozunk személyesen, s részletesebben megbeszéljük az adott témákat.

Hamar kiderült azonban, hogy nem valószínű, hogy a két hét után jelenléti formában folytatódhat a félév, így a legtöbb köz- és felsőoktatási intézmény kiválasztott olyan platformokat, melyeken elképzelte az oktatás lebonyolítását. Voltak olyan általános és középiskolák, melyek egy-egy osztálynak közös messenger-csoportot hoztak létre: minden tantárgyból oda kapták a gyerekek a feladatokat. Középiskolai kollégák beszámolója alapján sajnos nagyon kis arányú volt az aktív részvétel a csoportos munkákban. Ebben valószínűleg olyan

társadalmi körülmények is közrejátszottak, melyek negatívan hatottak a szokatlan helyzetben a gyerekek teljesítményére: internethiány, okos eszközök korlátozott száma a családban.

A főiskola vezetése a felsőfokú szakképző intézet, valamint a felsőfokú képzésekben a GoogleClassroom felületet ajánlotta az online oktatási folyamat lebonyolítására. Ez egy jól nyomon követhető, visszakereshető, számonkérésre is alkalmas felület. E mellett használjuk/használják a Redmenta, Kahoot, Discord felületeket is. Továbbra is nagyon kedvelt, népszerű a Messenger. Videoórák tartására, államvizsgáztatásra, szakdolgozatvédésre nagyon jól bevált a Zoom és a Google Meet³.

A kezdetek nem voltak zökkenőmentesek, hiszen ezen platformok megismeréséhez időre volt szükség. Igaz ugyan, hogy az elmúlt években a folyamatos digitalizáció az oktatásban való hasznosítása Kárpátalján is egyre népszerűbb, a gyakorlatban viszont még nem volt erre felkészülve a terület. Negatívumként az egyik hallgató azt írta a kérdőívben ennek kapcsán, hogy: *„A felkészületlenség miatt nagyon rosszul haladt az oktatási folyamat ahhoz képest, ahogy haladhatott volna”*.

A létrehozott Classroom-csoportokban előfordult, hogy egy tanuló kétszer szerepelt két különböző ímélcímmel, két készülékről bejelentkezve. Előfordult, hogy a szülők májusban jöttek rá, hogy a falusi iskola 9. osztályában voltak feladatok, csak a fiúk nem végezték el azokat. Ilyen esetekben azonban, főleg ennyire tapasztalatlanul belecsöppenve, nagyon sok múlik a pedagógus hozzáállásán, empátiáján. Hiszen a másik oldal is követett/követ el bakikat: *„Volt olyan, hogy az online formában írt zh is rosszul sikerült amiatt, mert a tanár rövid szöveges választ állított be és így nem látta a válaszaink felét.”*

A nehézségek ellenére sikerrel zártuk a félévet mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban: Ukrajnában elmaradtak az elemi és az átlános iskolai osztályok záróvizsgái, a központi érettségi vizsgák pedig egy hónap csúszással lettek lebonyolítva a járványügyi szabályok betartásával. Ugyanígy zajlottak az oktatási intézmények felvételi vizsgái.

Ez a néhány hónap mindenkit rákényszerített arra, amiről eddig csak felülről jövő utasításként, szakemberek javaslataiként értesült, s esetleg úgy gondol-

3 A rendeletek szövege megtalálható a következő címen: <https://kmf.uz.ua/uk/category/nakazi/>

ta az idősebb, nyugdíjas pedagógus, hogy ő már alkalmatlan rá. Most mindenki azon dolgozott, hogy a lehető leghatékonyabb módszert találja meg az általa ismert csoport, tanuló számára az eredményes oktatáshoz.

Tapasztalatokkal felvértezve ugyan, de reménykedve vártuk a határozatot a szeptemberi kezdésről. Megszokott rendben kezdtük el a tanévet, de már okulva az előző félév pozitív és negatív élményeiből, a hasznosítható momentumokat tovább folytattuk. Classroom-csoportokat hoztunk létre minden évfolyamban, minden tárgyból. Ezek zavartalan működéséhez a főiskola biztosítja a korlátlan tárhelyet, főiskolai ímélcímet minden tanár és diák számára, illetve külön csoportos ímélcímmel könnyítik meg a Classroom-csoportok létrehozását. Így a tanár egyben tudja felvenni az érintett hallgatókat. A tantárgy tematikája, ajánlott irodalomlista itt olvasható, feladatok kiosztása, beküldése is ezen a felületen működik.

Ukrajna 2020. október 15-től javasolta az online oktatásra való áttérést az oktatási intézmények számára, illetve a meghosszabbított őszi szünet igénybe vételét. Voltak olyan iskolák, felsőoktatási intézmények, melyek ezt igénybe is vették, voltak, amelyek tovább dolgoztak, míg lehetett. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 2020. október 26-tól tért át ismét az online oktatásra. Miután Beregszász vörös zónába került, az óvodák, általános iskolák számára engedélyezték ugyan a személyes jelenléteket, a felsőfokú szakképzés, a felsőfokú tanintézmények hallgatói ismét a gépek elé kerültek.

Több személyes beszámolóból, internetes bejegyzésből is értesülhettünk róla, mindenki más tapasztalatokkal tekint vissza a tavaszi félévre. Van, aki szívesen tanult egyedül, eredményesebbnek érezte ezt a módszert: *„Egyedül vagyok és nincs zaj körülöttem, csak az adott órára koncentrálok, picit máshogy oszthatom be az időmet, szabadabb, nagyon jók a meetes órák”*; *„Több idő van a feladatok elvégzésére, mint amúgy lenne, mivel nem kell iskolába járni.”*

Van, aki teljesen elveszettnek érezte magát az online tanulás folyamatában: *„Itthon sokkal nehezebb volt teljesíteni, mint személyes keretek között, a leadandó feladatok mennyisége többnek tűnt, stresszesebb voltam, a motivációm is alábbhagyott.”*, *„Sokkal nehezebb volt a félév, mint azt először gondoltam. Már rosszul voltam, mikor nagy nehezen megcsináltam egy feladatot és aztán jött újabb kettő feladatértésítés. Olyan volt, mint egy végeláthatatlan ördögi kör. Alig álltam fel a számítógép mögül, de nincs ez másképpen most sem.”*, *„Az online oktatás sokkal*

egyhanúbb a rendes oktatásnál, ezáltal számomra sokkal fárasztóbb is volt. Valamint sokszor kaotikus is volt, így voltak helyzetek, amikor nem tudtuk, hogy akkor most mit és hogyan kell csinálni.”

Pozitív hozadékként több diák kiemelte azt, hogy olyan online felületeket, programokat ismertünk meg, melyekről addig nem tudtunk, nem használtuk, több időt tölthettek a családdal, az utazás nem vette el az idejüket. Sokan viszont azt állították, hogy semmilyen pozitív eredményét nem érzékelik az elmúlt időszaknak *„A főiskolán csak a tanulásra koncentrálok, de az online oktatás alatt az itthoni munkák sokszor kevés időt hagytak erre”*.

2. Főiskolai oktatók tapasztalatai az online oktatásról

A továbbiakban annak a felmérésnek a részeredményeiről számolunk be, mely 2021 nyarán a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanzékének 34 (13 angol szakos, 11 magyar szakos, 8 ukrán szakos, 2 német szakos) oktatója közreműködésével zajlott (23 nő és 11 férfi). Átlag életkoruk 40 év, átlag felsőoktatási tanítási tapasztalatuk 13 év. Kutatási eszközként egy 11 kérdést tartalmazó interjú-vezérfonal szolgált, mely olyan témákat ölelt fel, mint a diákok aktivizálása az online órák során, a diákok érdeklődésének és motivációjának fenntartása a digitális oktatáskor, számonkérés a távoktatásban, a „fordított tanterem” módszerének alkalmazása stb. Az interjúk online és offline készültek, rögzítve lettek, majd átíratuk is elkészült, hogy könnyebb legyen az adatokhoz való hozzáférés.

A 34 interjúalanytól begyűjtött adatok kvalitatív elemzéséből megtudhatjuk, hogy a főiskolai oktatókra különbözőképpen hatott az átállás a jelenléti oktatásból a távoktatásba. A megkérdezett tanárok több mint fele (18–53%) negatívan élte meg az átmenetet a jelenlétiből a távoktatásba. Többen megjedtek attól, hogy megfelelnek-e majd az elvárásoknak, illetve féltek attól, hogyan sikerül megbirkózniuk a feladattal, melyet először végeztek az online térben, és eleve, kevés online tanítási tapasztalattal rendelkeztek. Volt olyan tanár, akinek az okozott gondot, hogy nem látta a diákok arckifejezését, nem látta, hogyan reagálnak a tanár magyarázatára, mennyire értették meg az új anyagot. Néhány tanárt ez kifejezetten frusztrált. Megint másoknak az jelentett problé-

mát, hogy folyamatosan úgy érezték, kétszer végzik el ugyanazt a feladatot, offline és online (a második karantén időszakban). *„Nehezebb volt így, mert úgy éreztem, hogy két formában dolgoztam egyszerre. Tehát duplán dolgoztam, mert először írásban készítettem el a linkeket stb., majd szóban tartottam az előadást, ami nagyon nehéz volt, mert 60 percbe kellett sűriteni azt, ami eleve 90 perc lett volna”* (No. 1⁴).

Abban a kérdésben, hogy miben különbözött az új anyag átadásának a módja az első és a második karantén időszakban, a megkérdezettek közül három tanár nem tudott véleményt nyilvánítani, mivel nem tanítottak mindkét időszakban. Az első, tavaszi időszakban kötelező volt létrehozni Classroom-csoportokat és feltölteni a tananyagot jegyzetek formájában, szinkronórákat azonban nem volt kötelező tartani. Az összesített válaszok azt mutatják, hogy ennek ellenére voltak tanárok, akik az első időszakban is tartottak órát Zoom-on vagy Messengeren, és azt tapasztalták, hogy az időkorlátok és a csatlakozási problémák nehezítették néha a folyamatot, de a megtartott órák érdekesekek, interaktívak voltak, *„párbeszédet folytattunk a diákokkal. Ezeknek a Messenger csoportoknak egy része tovább működött akkor is, mikor létrehoztuk a Classroom-okat”* (No. 1).

Az aszinkron oktatási formából kifolyólag minden megkérdezett egyetért abban, hogy az első időszakban sok időt vett igénybe az anyag előkészítése, az egyéni írásbeli feladatok kidolgozása, ellenőrzése, a megjegyzések leírása. Az interakció főleg írásban történt, ami megterhelő volt, nehézséget és némi bizonytalanságot eredményezett.

A második időszak előtt október közepéig jelenléti oktatás volt, ez sokat segített a tanároknak. Ebben az időszakban már kötelező volt online órákat tartani GoogleMeet-en és a legfontosabb különbség az volt, hogy ez lehetőséget nyújtott az élőszavas magyarázatokra, ami nagymértékben hozzájárult a tananyag pontosabb megértéséhez. Jelentős szerepet játszott még az előzetes tapasztalat: *„Folyamatosan készültünk az átállásra, igyekeztünk kihasználni a jelenléti időszakot”* (No. 1). *„Amikor még tanteremben voltunk, arra készültünk, hogy esetleg a következő órán már nem találkozunk és igyekeztünk kihasználni a jelenléti időszakot”* (No. 21).

4 A könnyebb megkülönböztetés végett a tanárokat kódzámokkal jelöltük 1-től 34-ig, az interjúk kronológiai sorrendje alapján.

Egyetértés van abban, hogy a második időszak sokkal könnyebb volt, és a tanárok is jobban felkészültek, megismerkedtek a rendszerrel, segítették egymást.

A sikeres nyelvtanulás egyik alapfeltétele a diák motiváltsága. Ezért a tanárokat arról is megkérdezték az interjú során, tapasztaltak-e különbséget a diákok motiváltságát illetően az első és második karantén-időszakban.

Huszonöt adatközlő (73 %) vélte úgy, hogy a második szakaszban, amikor szinkron online órákat tartottunk, a diákok motiváltsága jelentősen javult.

A motiváltság javulását több tényezővel magyarázzák a tanárok. Őt válaszadó vélte úgy, hogy a pozitív változás annak tudható be, hogy a diákoknak hiányoztak a személyes interakciók. Örültek annak, hogy kapcsolatba tudtak lépni mind a tanárral, mind a csoporttársakkal. *„Sokkal motiváltabbak voltak. Ki voltak éhezve a társas interakciókra, még ha online formában is”* (No. 27). Egy másik megkérdezett szerint külső motiválás nélkül is érezhető volt a különbség a diákok motiváltságát illetően: *„Nem éreztem, hogy szükségem van arra, hogy motiváljam a hallgatókat. Úgy éreztem, hogy ők igényelték nagyobb mértékben, mint amilyenre számítottam. Igényelték a jelenlételemet, a kapcsolatot”* (No. 21).

A megkérdezettek arról is vallottak, hogy különbözött-e a számonkérés módja az első és második karanténos időszakban. A válaszadók túlnyomó többsége (28–82%) beszámolt valamiféle különbségről. Leggyakoribb eltérés abban mutatkozott, hogy míg az első időszakban csak írásban kértek számon tesztek által különböző platformokon (Redmenta, GoogleForms, Word-dokumentum, GoogleMeet), addig a második időszakban, amikor szinkron online órákat tartottak, rendszerint szóbeli felelés, megbeszélés is történt. Az online órák előnyei között többek között ezt a kombinálási módot említették a válaszadók: *„Mivel most már videón keresztül tudtuk megbeszélni, be tudtam iktatni a szóbeli részt, a számonkérés módja ezzel bővült. A többi rész, a tesztfeladatok, modulzáró dolgozatok megírása ugyanúgy működött különböző platformokon, mint az első alkalommal (Redmenta, GoogleClassroom). Sikeresen működött”* (No. 19).

Egy adatközlő szerint változott az arány a szóbeli és írásbeli számonkérési mód között. Első időszakban az írásos feladatok voltak többségben, míg a második időszakban szóban történt gyakrabban a megszerzett tudás mérése: *„Az 1. időszak alatt több írásos feladat volt, a Classroom-ba kértem be, de a beszámolókat szóban kértem az éteren keresztül. A 2. időszakban kevesebb dolgozatot írtattam*

online, több volt a szóbeli feleltetés, kevesebb modult írtattam, a beszámoló szóban zajlott” (No. 24).

További egy válaszadó szerint „a számonkérés módja nem változott, csak a platformok” (No. 27), illetve egy tanár egy sajátos változásról számolt be. Véleménye szerint a számonkérés módja nem változott, viszont az ő hozzáállása a számonkéréshez igen: „A számonkérés módja nem változott, de az igen, ahogy én hozzáálltam. Az első esetben nagyon szigorúan kértem számon, határidőket, sok mindent, második esetben már tudtam azt, hogy késhetnek a diákok. Nem rontottam jegyet, nincs mínusz 10 pont, ha késve küldték be a feladatokat” (No. 32).

Öt válaszadó (15 %) állította azt, hogy nem változott a számonkérés módja, mivel „már a karantén előtt is nagyrészt digitális tartalmak formájában kértem számon a tananyagrészeket” (No. 30). A számonkérés módja ezeknél a tanároknál már korábban is hibrid formában történt.

Az interjúkból az is kiderült, hogy a tanárok egyértelműen pozitívan értékelték, hogy az írásos számonkérést szóbeli feleléssel egészítették ki a második időszakban. Egyrészt a különböző személyiségű diákok esélyegyenlősége miatt, ahogy egyik válaszadó fogalmaz: „azok, akiknél az írásbeli rész nehezebben ment vagy a tesztet esetleg kicsit jobban elidegeskedték, a szóbeli jobban ment, de a fordítottja is előfordult, gyengébben ment a szóbeli és sikeresebb volt a teszt” (No. 19). A hibrid számonkérés további pozitívuma, hogy „a két típusú, vagyis a szóbeli és az írásos feladatok révén jobb lehetőségeket biztosított az objektív értékelés megvalósításához” (No. 11), például az írásbeli teszt után megkérték a diákokat, hogy szóban indokolják meg a válaszukat, ezáltal változhatott az érdemjegy is.

Összegzés

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy mind a diákok, mind a tanáraik ráébredtek az online oktatás előnyeire és többnyire optimistán állnak ahhoz a kérdéshez, hogy felhasználják-e a kényszerszerűen megszerzett digitális ismereteiket a jelenléti oktatásban is. Legtöbbször a GoogleClassroom előnyeit emelték ki, melyeket szándékukban áll a hagyományos oktatási módozatban is felhasználni.

Nem tudhatjuk, milyen további változásokkal, kihívásokkal kell a pedagógus-társadalomnak szembenéznie, azonban az biztos, hogy újabb és újabb

módszereket, technikákat kell elsajátítaniuk és alkalmazniuk a tanároknak, hogy a jövőben is biztosítani tudják az oktatás minőségét. Ahogy az egyik magyar szakos hallgató megfogalmazta: „*úgy gondolom, hogy az egyetlen pozitív dolog az volt, hogy a tanulók és tanárok egy teljesen új helyzetben találták magukat, amelyben helyt kellett állni. Meg kellett tanulni mindkét félnek, hogy toleránsak legyenek egymással szemben, megtanulták értékelni azt az időt, amikor személyesen ott tudtak ülni az órán*”.

Felhasznált szakirodalom

- Bender, Diane M. – Jeanneane B. Wood – Jon D. Vredevoogd 2004. Teachingtime: Distance education versus classroom instruction. *The American Journal of Distance Education*. Vol. 18. Num 2. 103–114.
- Bereczki Enikő Orsolya – Horváth László – Kálmán Orsolya – Káplár-Kodácsy Kinga – Misley Helga – Rausch Attila – Rónay Zoltán 2020. *Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára*. ELTE-PPK. Budapest.
- Garrison, D. Randy – Terry Anderson 2003. *E-learning in the 21st century: A frame work for research and practice*. Routledge. London.
- Herrmann, Eric 2020. Critical concepts in distance learning for multilingual learners. *Multi Briefs: Exclusive, 11 May, 2020*. <https://exclusive.multibriefs.com/content/critical-concepts-in-distance-learning-for-multilingual-learners/education> (2021. 11. 22.)
- Huszti Ilona – Bárány Erzsébet – Lechner Ilona – Fábíán Márta (Густі Ілона – Барань Єлизавета – Лехнер Ілона – Фабіян Марта) 2021. Навчання мов у період карантину в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ. In: *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія педагогіка та психологія 34. 83–101.
- Huszti Ilona – Fábíán Márta – Lechner Ilona – Bárány Erzsébet 2021. Assessing language learners' knowledge and performance during COVID-19. *Central European Journal of Educational Research*. Vol. 3. No. 2. 38–46.
- Huszti Ilona – Fábíán Márta – Lechner Ilona – Bárány Erzsébet – Kacsur Annamária 2021. Language teaching and learning in tertiary education in

- the time of a pandemic. In: David Shaffer – James Kimball (szerk.): *Re-envisioning ELT altogether, all together. Proceedings of the 28th Korea TESOL International Conference – 2021*. Korea TESOL. Seoul. 73–84.
- Kovács Ilma 1996. Új út az oktatásban? A távoktatás. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem. Budapest.
- Ollé János 2020. A tanulás forradalma: Az oktatás válsága. In: Polonyi Tünde – Abari Kálmán – Kiss Tamás (szerk.): *Válságok megelőzése és kezelése*. Oriold és Társai Kiadó. Budapest. 97–116.
- Simonson, Michael – Sharon E. Smaldino – Michael Albright – Susan Zvacek 2000. *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. Nova Southeastern University. Fort Lauderdale.
- Szondy Máté 2020. Technostressz, digitális tudatosság és digitális jóllét. In: Polonyi Tünde – Abari Kálmán – Kiss Tamás (szerk.): *Válságok megelőzése és kezelése*. Oriold és Társai Kiadó. Budapest. 117–131.
- Szűcs András – Zarka Dénes 2006. *A távoktatás módszertanának fejlesztése: Kutatási zárótanulmány*. Nemzeti Felnőttképzési Intézet. Budapest.

Abstract

Online education in Transcarpathia: experience and consequences

In our study, we report on the processes that took place at different levels of Hungarian education in Transcarpathia as a result of the quarantine measures introduced in the spring of 2020 in Ukraine. In addition to personal experiences, we also report through the partial results of an extensive empirical survey on the perceptions of the participants in the educational process and the positive benefits of this period. In the research, 34 college educators expressed their views, sharing their experiences in a guided interview. The positive result of the research is that teachers have realized the benefits of online education and are mostly optimistic about whether to use their compulsorily acquired digital knowledge in face-to-face education as well. Most have highlighted the benefits of GoogleClassroom, which they intend to use in the traditional mode of education.

SZERZŐINK

Csóka Erik

1999-ben született Komáromban. 2021 nyarán szerzett bakkalaureátusi diplomát a Selye János Egyetem Tanárképző Karának magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakán. Jelenleg ugyanezen intézmény mesterképzésében vesz részt. Bakkalaureátusi dolgozatában a kriminalisztikai nyelvészettel, valamint beszélőprofil-alkotással foglalkozott.

E-mail: erikcsoka134@gmail.com

Dančo Jakab Veronika

1995-ben született Királyhelmeccen. 2019-ben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–történelem szakos tanári oklevelet szerzett. Jelenleg a pozsonyi Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék nappali tagozatos doktorandusza. Fő kutatási területe a szlovákiai magyar tannyelvű iskolákban folyó anyanyelvoktatás. Pozsonyban él.

E-mail: jakabova23@uniba.sk

Domonkosi Ágnes

A Nyelvtudományi Kutatóközpont Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézetének tudományos főmunkatársa, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Gyógypedagógiai Intézetének habilitált főiskola tanára. Fő kutatási területei a mai magyar megszólítási gyakorlatok, nyelvi udvariasság, stilisztika.

E-mail: domonkosi.agnes@nytud.hu

Dudics Lakatos Katalin

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszékének docense. Kutatási területe a kárpátaljai iskolások nyelvi tudata, nyelvjárási attitűdjei, ezek összefüggése a magyar nyelv tankönyvekben közvetített nyelvszemlélettel.

E-mail: dudics.katalin@kmf.org.ua

Engel Enikő

2020-ban szerzett diplomát a Selye János Egyetem magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakán. A tanulmányait folytatta ugyanebben az intéz-

ményben. Jelenleg a Selye János Egyetem Tanárképző Karán működő Történelemdidaktikai Doktori Iskola másodéves hallgatója. A disszertációs témájában a két világháború közötti csehszlovákiai magyar iskolák történelemtanítását kutatja. Doktori tanulmányai mellett, a 2020/2021-es iskolai évben, a párkányi Ady Endre Alapiskolában tanított történelmet.

E-mail: eniko.engel16@gmail.com

Huszi Ilona

Nyelvpedagógus, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszékének docense. Fő kutatási területe az idegennyelvtanár-képzés. A COVID-19 világjárvány kialakulása óta behatóan foglalkozik a felsőoktatásban kialakult helyzettel, a távoktatás elméleti és gyakorlati kérdéseivel.

E-mail: huszi.ilona@kmf.org.ua

Istók Béla

A komáromi Selye János Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének adjunktusa, valamint a tanszék mellett működő Variológiai Kutatócsoport tagja. 2021-től a Gramma Nyelvi Iroda külső munkatársa. 2018-ban jelent meg az *Internetes futballnyelvhasználat (Közösség, mémek, szóalkotás)* c. monográfiája. Fő kutatási területei: digitális kommunikáció, szóalkotástan, nyelvi humor, nyelvi tájkép, virolingvisztika.

E-mail: istokv@uj.s.sk; vojtech.istok@gmail.com

Kiss Katalin

A Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Kar Nemzetközi Üzleti Szaknyelvi Tanszék adjunktusa. Az oktatói pályafutását 2000-ben kezdte az egyetem elődjén – a Budapesti Gazdasági Főiskolán. Többéves oktatói és szakmai gyakorlattal rendelkezik. Az oktatás és a tanszéki szakmai munka mellett elkötelezett a kutatás iránt is. A fő kutatási területe a nyelvészet, ezen belül a morfológia, a kontrasztív nyelvészet és a szemantika. Kutatásának témakörében számos nemzetközi és hazai tanulmánya jelent meg minősített szakmai kiadványokban, valamint nemzetközi és hazai konferencia-előadást is tartott. Több sikeres tanszéki projekt kidolgozásában és kivitelezésében vett részt. Többek között a 2014–2016 között működő UNHCR LPA (ENSZ) projektben és

a Country Branding c. Erasmus pályázati anyagának fejlesztésében. 2019 óta a Külkereskedelmi Karon létrehozott Online Nyelvi Központ vezető koordinátora. Dr. Kiss Katalin a BGE Nyelvvizsgaközpont akkreditált vizsgáztatója. MTA Köztisztületi tagként részt vesz a Nyelvtudományi Bizottság munkájában is.
E-mail: kiss.katalin@uni-bge.hu

Lőrincz Gábor

A Selye János Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének adjunktusa, a tanszék mellett működő Variológiai Kutatócsoport tagja, köteteknek szerkesztője. 2021-től a Gramma Nyelvi Iroda és a Termini Kutatóhálózat külső munkatársa. Kutatási területei: jelentésstan, nyelvi variativitás, kontaktológia, nyelvi tájkép, virolingvisztika.
E-mail: lorinczg@ujs.sk

Ludányi Zsófia

A Nyelvtudományi Kutatóközpont Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézetének tudományos munkatársa, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékének adjunktusa. Fő kutatási területei: nyelvi menedzselés, nyelvi tanácsadás, szaknyelvi helyesírások.
E-mail: ludanyi.zsafia@nytud.hu

Magyari Sára

A nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem docense, antropológus, nyelvész, újságíró. Kutatási terület: nyelv és kultúra kapcsolata, emberi viselkedés nyelvi, kulturális megközelítésben. Utolsó kötet: *Süggérségtől incelekig – női szemmel* (Holnap Kiadó, Nagyvárad, 2021). Temesváron él, és nemcsak a szórványközösség kutatójaként vesz részt a magyarság életében, hanem közösség-szervezőként is a Start Tanácsadó és Továbbképző Iroda elnökeként.
E-mail: saramagyary@yahoo.com

Misad Katalin

1961-ben született Dunaszerdahelyen. 1985-ben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–szlovák szakos tanári oklevelet szerzett, később ugyanitt doktorált, majd habilitált. 1992-től a Comenius Egyetem

magyar tanszékének oktatója, fő tárgyai a magyar leíró nyelvészet, a magyar helyesírás és a szakmódszertan. 2001-től a Gramma Nyelvi Iroda munkatársaként, 2015-től a Fórum Kisebbségkutató Intézet Gramma munkacsoportjának tagjaként is tevékenykedik. Fő kutatási területe a magyar–szlovák kétnyelvűség, emellett kisebbségi oktatási és helyesírási kérdésekkel is foglalkozik. Dunaszerdahelyen él.

E-mail: katarina.misadova@uniba.sk

Molnár Erzsébet

2015-ben szerzett diplomát a Selye János Egyetem magyar nyelv és irodalom, valamint hitoktatás szakán, majd két évvel később ugyanebben az intézményben a rigorózus eljárás során pedagógia doktora címet szerzett. Évekig tanított egy budapesti általános iskolában, majd 2019-től a győri Széchenyi István Egyetem alkalmazottja, ugyanitt az Apáczai Csere János Karán a fejlesztő–differenciáló szakpedagógia képzés hallgatója. Kutatási területe a nyelvtanulás és a nyelvhasználat.

E-mail: molnarlizett@gmail.com

Molnár Katalin

1992 óta dolgozik a rendészeti felsőoktatásban, nyelvészként azóta igyekszik közérthetőbbé tenni a rendészeti szaknyelvet. 1996-tól leendő és gyakorló szakembereknek tanít kommunikációs készségeket, konfliktuskezelést, etikát és integritásmenedzsmentet. 2008-tól az egyetemi vezetőképzésben kompetenciafejlesztő tréningeket tart. 2004 óta dolgozik közösségi rendészeti és bűnmegelőzési projektekben, pályorientációban. A szervezeti kultúrát, annak részeként elsősorban a szervezeten belüli és a rendészeti megítélést befolyásoló külső kommunikációt kutatja. 2014 óta alkalmazza és tanítja a Police Café technikát, amellyel hatékonyan lehet párbeszédre ösztönözni a rendőröket és civileket a biztonságos és élhető közösségekért. Tanítványaival tele az ország, szenvedélyes szakmaszeretetét oktatókollégáinak pedagógiai módszertani mentorálásával terjeszti. Munkahely: Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi Tanszék, egyetemi docens.

E-mail: info@molnarkatalin.com

Nagy Tibor

2018-ban szerzett diplomát a Selye János Egyetem magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakán. Egy év tanítási gyakorlat után jelentkezett az újonnan meghirdetett történelemdidaktika doktori iskolájába, amelynek jelenleg is harmadéves hallgatója. A doktori tanulmányainak első két évében párhuzamosan tanított középiskolákban. Kutatási területeihez tartozik a digitális tananyagok, történelemdidaktika és a tankönyvkutatás.

E-mail cím: 117393@student.ujs.sk

Pletl Rita

A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Filológia Karán magyar–francia szakon szerzett tanári oklevelet. Ugyanennek az intézménynek Irodalomtörténet Doktori Iskolájában szerzett doktori fokozatot. A Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Neveléstudományi Intézetében neveléstudomány szakterületen habilitált. Munkahelye: a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karán egyetemi tanár. Kutatási területei: pedagógiai eredménymérés (anyanyelvi képességvizsgálatok), szövegértelmezés, stílusvizsgálat.

E-mail: pletlrita@freemail.hu

Schirm Anita

Junior Prima, Bonis Bona és Deme László-díjas nyelvész, a Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékének habilitált egyetemi adjunktusa, a Nyelvészet mindenkinek YouTube-csatorna készítője, 95 publikáció szerzője. Fő kutatási területe a diskurzuselemzés (különösen a diskurzusjelölők kialakulása és szinkrón státusa) és a pragmatika.

E-mail: schirmanita@gmail.com

Simon Szabolcs

A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészkarán szerzett magyar–szlovák szakos tanári oklevelet, majd 1992 és 2005 között az Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének oktatója lett. 2005-től 2015-ig a pozsonyi Állami Pedagógiai Intézet tudományos munkatársa volt. Tapasztalatot szerzett gyakorlati pedagógiai dokumentumok kidolgozásában és a pedagógiai mérések területén

is. 2006-tól a komáromi Selye János Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén oktat. Kutatási területe a szlovákiai magyar nyelvhasználat, az írott sajtó nyelve, jelenleg főleg anyanyelvi tantárgy-pedagógiai kérdésekkel foglalkozik. 1999-től 2006-ig rendszeresen elhangzottak nyelvi ötpercesei a Szlovák Rádió magyar adásában. A somorjai székhelyű Fórum Társadalomtudományi Intézet Gramma Nyelvi Irodájának belső munkatársa, a Variológiai Kutatócsoport alapító tagja.

E-mail: simons@uj.s.sk

Uricska Erna

Angol nyelvtanár, 1999 óta tanít angol nyelvet. Több mint egy évtizedet töltött a közoktatásban, majd 8 évig a rendészeti felsőoktatásban, ahol angol rendészeti szaknyelvet oktatott. Jelenleg ösztöndíjas hallgatóként doktori (PhD) tanulmányait végzi a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Kommunikációtudomány Doktori Iskolában. Érdeklődése központjában a különböző nyelvi műfajok és stílusok, a nyelvhasználat és a regiszterváltás állnak. Kutatási területe a digitális szervezeti kommunikáció. 2015 óta tanulmányozza az amerikai, angol és magyar nyelvű közösségi oldalakon (elsősorban az Instagramon) a rendészeti szervek kommunikációjának jellegzetességeit és nyelvhasználatát. Érdeklődési területe továbbá a koronavírus-járvánnyal megjelenő angol szavak és kifejezések feltárása és dokumentálása. 2021-ben jelent meg a COVIDictionary. Words and Phrases Related to the Global Pandemic című angol egynyelvű szótára. Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia és Kommunikációtudomány Doktori Iskola.

E-mail: erna.uricska@stud.uni-corvinus.hu; uricska.erna@gmail.com

Univerzita J. Selyeho
Pedagogická fakulta
Bratislavská cesta 3322
SK-945 01 Komárno
www.ujs.sk

Online oktatás – kontaktoktatás
Edukációs folyamatok és a Covid19
Az SJE TTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke mellett működő Variológiai Kutatócsoport
X. nemzetközi tudományos szimpóziumának tanulmánykötete

Online vyučovanie – kontaktné vyučovanie.
Vyučovacie procesy a Covid19
Zborník z X. medzinárodného vedeckého sympózia výskumnej skupiny Variológia
pri Katedre maďarského jazyka a literatúry UJS PF

Recenzenti / Szakmai lektorok:

PaedDr. Baka Patrik, PhD.
Mgr. Baka Vida Barbara, PhD.
PaedDr. Török Tamás, PhD.
Dr. Vörös Ottó, CsC.

Redaktori / Szerkesztők

Mgr. Istók Béla, PhD.
Simon Szabolcs, PhD.

Editori / Szerkesztők

Mgr. Lőrincz Gábor, PhD.
Dr. habil. Lőrincz Julianna, PhD.

Jazykový korektor / Nyelvi lektor

Mgr. Baka Vida Barbara, PhD.

Tlačová príprava / Nyomdai előkészítés: TAMM - Téglás Attila

Tlačiareň / Nyomda: DMC s.r.o., Nové Zámky

Počet výtlačkov / Példányszám: 200 ks/db

Vydavateľ / Kiadó: Univerzita J. Selyeho, Selye János Egyetem

Rok vydania / Kiadás éve: 2021

Prvé vydanie / Első kiadás

Nepredajné

ISBN 978-80-8122-408-9

ISBN 978-80-8122-408-9